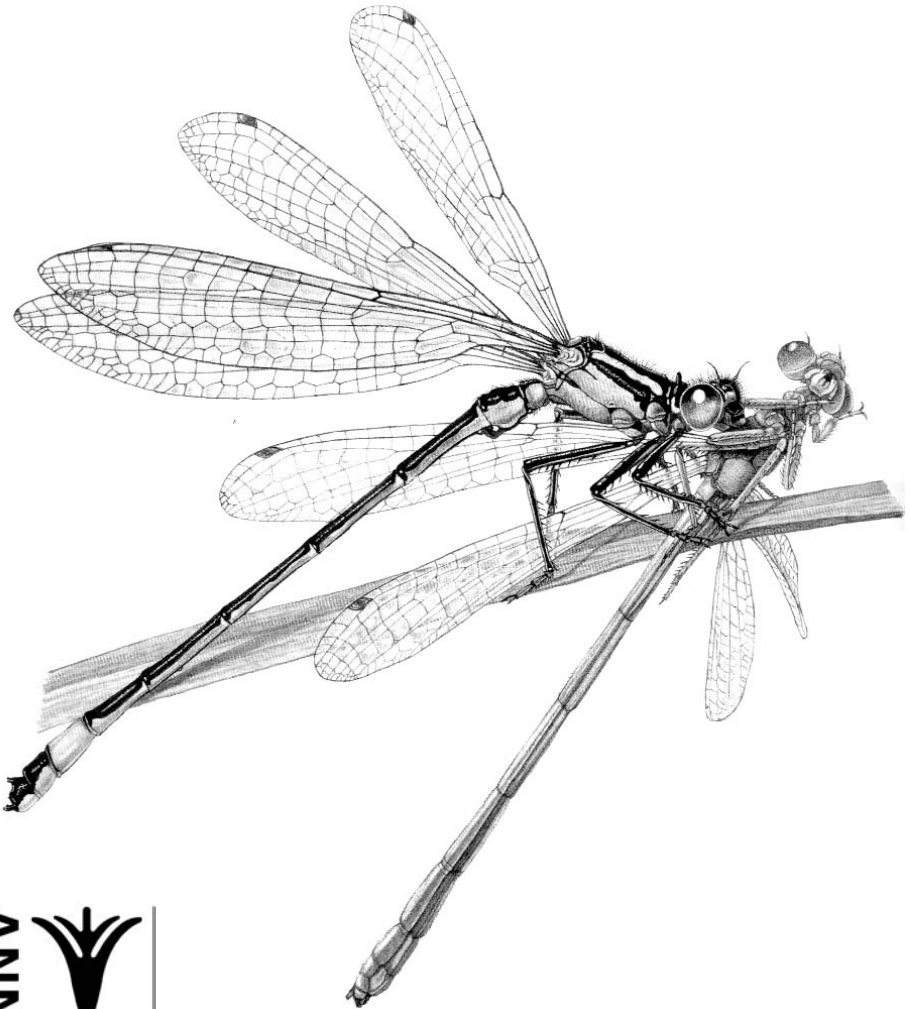

nr. 38 winter 2003

Het Hoornblad

*afdeling
Hoorn/West-Friesland*

Informatie en mededelingenblad van de KNNV-afdeling Hoorn/West-Friesland

Verschijnt 4x per jaar (januari, april, juli en oktober)

Sluitingsdatum kopij: 9 maart 2003

Redactie: Jan en Ina Marbus, Dorpsstraat 10A, 1689 EV Zwaag

Egbert Baars, Yellowlaan 24, 1695 HV Blokker

e-mail: dehoornbloem@hetnet.nl of hoorn@knnv.nl

Internet: <http://www.knnv.nl/hoorn>

Verzending: Willy Mantel, Schout 57, 1625 BR Hoorn

Inhoud van Het Hoornblad Nr. 38

- blz. 3 Activiteitenprogramma
- 4-6 Toelichting
- 7-9 Van de bestuurstafel
- 10 Naar de Kraanvogels...
- 11 Verslag excursie De Putten
- 12-14 Ecologisch oeverproject "Het Lantaartje"
- 15 Vlinderwerkgroep
- 16-17 Vlinderproject
- 18-20 Plantenwerkgroep
- 21 Verslag excursie Leyduin
- 22-23 Huiszwaluwtelling 2002
- 24 Hemelvaartkamp 2003
Zomerkamp 2003
- 25 Vogelwerkgroep
- 26-27 Zeevangtelling november
- 28 Cursussen
- 29 De Hoornbloem
- 30 Waarnemingen
- 31 Aanmelden als lid?

In dit nummer treft u een acceptgiro aan. Ik verzoek u het aangegeven bedrag voor 1 april op onze rekening over te maken.
Bij voorbaat mijn hartelijke dank.

Eric de Vroome, penningmeester

Bij de voorplaat:

Lantaartje eet pas uitgekomen soortgenoot. Aquarel uit het pas verschenen deel 4 van de Ned. Fauna over De Nederlandse Libellen.

Activiteitenprogramma

JANUARI

- zondag 5 Nieujaarswandeling rondom Oosterleek, zie toelichting
dinsdag 14 Lezing Vlinders in de tuin- zie toelichting
donderdag 16 Vogelwerkgroep, zie pag. 25
zaterdag 18 Rondwandeling landgoederen 's Graveland, zie toelichting.
woensdag 29 Plantenwerkgroepmiddag, zie pag. 19
donderdag 30 Workshop "Excursies" , zie toelichting

FEBRUARI

- zondag 2 Ganzenexcursie naar Friesland, zie toelichting
maandag 3 Vlinderwerkgroep, zie pag. 15
dinsdag 4 Lezing over Australië, zie toelichting
donderdag 13 Vogelwerkgroep, zie pag. 25
donderdag 13 Start vogelcursus, zie pag. 28
zaterdag 15 Op jacht naar de Kruisbek, zie toelichting
woensdag 19 Plantenwerkgroep, thema "Varens", zie pag. 19

MAART

- zondag 2 Vogelexcursie naar Wieringen-Den Oever, zie toelichting
dinsdag 4 Jaarvergadering en lezing Steenuilen, zie toelichting
maandag 10 Workshop: "Verzamelen en prepareren", zie pag. 29
donderdag 13 Vogelwerkgroep, zie pag. 25
zaterdag 15 Bomenexcursie binnenstad Hoorn, zie toelichting en pag. 20
woensdag 19 Plantenwerkgroep zie pag. 19
zondag 30 Excursie Eilandspolder, zie toelichting

APRIL

- dinsdag 1 Lezing "De natuur in beeld en geluid", zie toelichting
donderdag 10 Start cursus Planten determineren, zie pag. 28
zaterdag 12 Zeegat wandeling, zie volgend Hoornblad
zondag 27 Wandeling door de "natte cel" tussen Hoogkarspel en Enkhuizen.

Toelichting activiteitenprogramma

De lezingen worden - tenzij anders vermeld - gehouden in de oefenzaal van de Hoornse Harmonie, Achterstraat 23 te Hoorn. Zaal open om 19:30 uur. Er wordt in de zaal niet gerookt. Let op: enkele lezingen worden op een ander adres gegeven: "Het Octaaf", J. v/d Pollstraat 1, Hoorn.

De meeste excursies starten bij de kleine P aan het Dampten in Hoorn, even voorbij de begraafplaats. Vanaf de trein (en de fietsenstalling) is het 8 minuten lopen. Bel bij twijfelachtig weer even naar de vermelde contactpersoon.

Zondag 5 januari: Nieuwjaarswandeling Oosterleek

Op 5 januari de traditionele nieuwjaarswandeling rond het fraaie Westfries Oosterleek. Wij lopen door Oosterleek naar de stofmolen. Via Wijdenes terug naar de Zuiderdijk. Vervolgens langs de Zuiderdijk terug naar de Leekerhoek bij Oosterleek. In de Herberg zullen wij onze verkleumde lichaamsdelen weer opwarmen. Vertrek **09.00 uur**. Vertrek vanaf het Dampten om **08:45 uur**. Terug ca 14:00. *Inlichtingen bij Ko van Gent, (0229) 24 58 85.*

Dinsdag 14 januari: lezing over "Vlinders in de tuin"

In de maand januari verzorgt onze KNNV-afdeling de gezamenlijke lezing met de KMTP. Een onderwerp, dat raakvlakken heeft met activiteiten van ons beiden ligt dus voor de hand. Vanavond wordt de lezing verzorgd door Kars Veling van de Vlinderstichting. Met het vlinderwaarnemingsproject van de afgelopen zomer nog vers in gedachten kunnen we vanavond nog eens ken-

nis maken met de vlinders van onze tuin en hun relatie daartoe. Na de pauze gaan we meer in op de biologie van het insect zelf.

Let op: deze lezing wordt gehouden in "Het Octaaf", J. v/d Pollstraat 1, Hoorn. **Aanvang 20:00 uur.**

Zaterdag 18 januari: Rondwandeling landgoederen bij 's Graveland

Rondom 's Graveland, op de overgang van het Noord-Hollandse laagveen naar de hoger gelegen zandgronden van het Gooi bouwden rijke Amsterdamse kooplieden eind 18e eeuw fraaie villa's, welke met prachtig aangelegde tuinen en parken werden omgeven. Voorbeelden zijn Boekesteijn, Scaep en Burgh, Bantam en Trompenburgh. Een aantal van de toen aangeplante bomen staan er nog steeds en zijn inmiddels kolossale levende monumenten. Daarnaast zijn er heel veel bijzondere bomen aangeplant. Wij maken een wandeling over deze landgoederen en kijken met name naar deze oude en bijzondere bomen. Na afloop kunnen we onze verkleumde ledematen opwarmen onder een kopje koffie in het bezoekerscentrum van Natuurmonumenten. Neem de ledenkaart van Natuurmonumenten mee! Niet leden kunnen een dagkaart kopen in het bezoekerscentrum. Vertrek vanaf het Dampten om **08:45 uur**. Terug ca 14:00. *Inlichtingen bij Cor van der Velden, (0229) 23 19 10.*

Donderdag 30 januari: Workshop "Excursies"

Voor deze avond zijn de tegenwoordige excursieleiders uitgenodigd. Wil je mee doen omdat je in de toekomst ook wel eens een excursie wilt leiden, meld je gerust even aan (0229) 23 19 10. Deze workshop wordt gehouden in de Hoornbloem, Dorpsstraat 10A te Zwaag, van **20:00 - 22:00 uur**.

Zondag 2 februari: Ganzenexcursie naar Friesland

Al vele jaren maken we per auto een excursie die gericht is op de imposante groepen ganzen die in ons land overwinteren.

Na bezoeken aan Flevoland en Kampereiland blijft de provincie Friesland favoriet. ZW-Nederland en Lauwersmeer zijn wat ver weg voor een dag-excursie.

Gelukkig hebben we ZW-Friesland binnen bereik. Dit jaar plannen we het accent van de tocht bij het Sneekermeer onder voorbehoud van bijzondere

weersomstandigheden. Warme kleding, brood en (warm)drinken mee. Vertrek Dampten Hoorn om **08:45 uur**, terug rond 16:00 uur.

Inlichtingen bij Jan Marbus, (0229) 23 04 19

Dinsdag 4 februari: lezing over "Australië"

Dat de KNNV niet alleen lezingen verzorgt over onderwerpen in Nederland, bewijst de lezing van vanavond. Jan Pieter de Krijger zal verslag doen van zijn reis langs de kust van Queensland in Australië. De nadruk zal liggen bij de vogels, maar ook landschap, leuke feiten, flora en andere fauna krijgen de aandacht. De lezing wordt gegeven in onze vertrouwde locatie van de **Harmonie**, aanvang **20:00 uur**.

Zaterdag 15 februari: Op jacht naar de Kruisbek in Schoorl

In de boswachterij Schoorl is veel naaldhout aanwezig, waar **KRUISBEKKEN** zich 's winters vertonen, naast de altijd wel aanwezige **GOUDHAANTJES**. Wie weet wat we nog meer aan dieren en diersporen in dit winterse bos zullen tegenkomen. Ook zullen we een kijkje bij de Kerf gaan nemen.

Vertrek parkeerplaats Dampten om **08.45 uur**, terug begin van de middag.

Inlichtingen bij Anneloes ter Horst telefoon: (0226) 45 29 90

Zondag 2 maart: Vogelexcursie naar Wieringen-Den Oever

Met de auto gaan we weer een rondje rijden op zoek naar diverse vogelsoorten op een aantal interessante punten.

Er zullen nog voornamelijk wintervogels zijn. Maar die laten zich over het algemeen heel goed bekijken. Ook zullen we zo nu en dan het voertuig verlaten voor een wandeling ter plaatse. Vertrek vanaf de parkeerplaats

aan het Dampten om **08.45 uur**. Terug aan het begin van de middag. *Voor informatie kun je terecht bij Eric de Vroome, (0229) 57 10 78.*

Dinsdag 4 maart: Jaarvergadering en lezing over "De Steenuil"

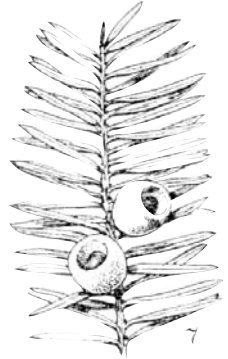
Leden, die regelmatig onze vogelwerkgroepavonden bezoeken, weten dat ons eigen lid Kees Schoon zeer begaan is met de **STEENUIL**. Kees is dan ook naast KNNV- (bestuurs)lid ook lid van de Steenuilenwerkgroep Noord-Holland. Aan de hand van een gevarieerde diavoorstelling zal Kees jullie meenemen in het leven

van de Steenuil. Het zal u deze avond duidelijk worden waarom de bescherming van onze kleinste uil zo belangrijk is. Locatie de Harmonie, 20:00 uur.
Let op: wie graag over het verslag beschikt van de jaarvergadering in februari 2002, kan dit aanvragen bij de secretaris.

Zaterdag 15 maart, Knoppenexcursie in binnenstad Hoorn

Nu de winter al weer aardig opschiet, wordt het tijd om weer naar de voorbodes van het voorjaar te gaan kijken. Heesters en bomen maken zich gereed om uit te lopen. Komende week is tevens de jaarlijkse boomplantdag, waarbij wij een nieuwe uitgave willen presenteren: De Hoornse bomenwandeling. De in deze uitgave beschreven route gaan we vandaag lopen en kijken daarbij aan de hand van de bijna uitlopende knoppen of we de bomen op naam kunnen brengen. Knoppentabel mee dus! Vertrek vanaf het Dampten om **09:15 uur**. Terug ca 12:00 uur.
Inlichtingen bij Willy Mantel, (0229) 23 05 91.

Zondag 30 maart: Excursie Eilandspolder

Vandaag willen we een wandeling maken met de Eilandspolder tussen Avenhorn en De Rijk als uitgangspunt. Alhoewel het voorjaar nog erg pril is, is het broedseizoen voor onze weidevogels al weer begonnen. We zullen zeker een bezoek brengen aan de vogelschuilwand, maar in dit prachtige oude polderlandschap is natuurlijk nog veel meer te zien. Vertrek vanaf het Dampten om **08:45 uur**. Terug ca 13:00 uur. *Inlichtingen bij Wil Liefting (0299) 69 02 12 of Cor van der Velden, (0229) 23 19 10.*

Dinsdag 1 april: lezing "De natuur in beeld en geluid"

De natuur is sinds mensenheugenis een inspiratiebron voor de mens en met name voor de componist, kunstenaar en architect. Wat maakt de natuur boeiend en ontroerend? Hoe komt het dat haar verschijningsvorm in diverse vormen van kunst steeds terugkeert? Zijn er overeenkomsten zoals structuur, licht en beweging?

Dat zijn moeilijke vragen en zeker niet allemaal duidelijk te beantwoorden. Eén ding staat vast: alles heeft met natuurlijke schoonheid te maken en dat kun je zien op deze lezingavond door Henny van der Groep. De locatie is weer onze vertrouwde **Harmonie**. Aanvang **20:00 uur**.

VOORAANKONDIGINGEN:

Zaterdag 12 april: Zeegatwandeling. Zie volgend Hoornblad
Voor informatie kun je terecht bij Jan Marbus, (0229) 230419.

Zondag 27 april: wandelexcursie door de Weelen. Zie volgend Hoornblad.

Inventarisatie Wognum

I.v.m. mogelijke uitbreiding van een woonwijk heeft de gemeente Wognum ons benaderd om gegevens. Zonodig zullen we gericht inventarisatie-excursies houden in het betreffende gebied.

Van de Bestuurstafel

De vergadering van 23 oktober 2002 stond meer in het teken van een voortgangsrapportage van de onderwerpen van 4 september 2002. Er zijn een paar data die ook voor u van belang kunnen zijn, nl. het Hemelvaartkamp van 26 mei t/m 2 juni en het Zomerkamp van 1 t/m 4 augustus.

De laatste vergadering was op 4 december 2002. Hier werden de laatste lootjes gelegd met betrekking tot de verschillende excursies, lezingen en wat dies meer zij. Verder werd daar de gang van zaken besproken met betrekking met de door ons ingediende bezwaarschriften bij Gedeputeerde Staten in Haarlem, inzake het afschieten van Knobbelzwanen en de door ons aangevraagde voorlopige voorziening bij de Rechtbank in Haarlem. De uitspraken van beiden worden resp. vier en twee weken na 21 november (de dag van de zittingen) verwacht. Verder werden de resultaten (en het werk) van ons vlinderproject besproken. Maar daarover vind u elders informatie in dit "Hoornblad".

FLORA- EN FAUNAWET 2

Met betrekking tot het grote aantal afgegeven ontheffingen, n.l. ruim 154, meenden wij dat we toch wel eens de vinger aan de pols mochten leggen bij Gedeputeerde Staten. Wij hebben, middels de Milieufederatie in Zaandam, alle Vogelwerkgroepen en natuurlijk onze eigen KNNV-afdelingen in Noord-Holland benaderd om ten eerste een verontrustend geluid te laten horen bij Gedeputeerde Staten en ten tweede de mogelijkheid te onderzoeken of niet een bezwaarschrift kan worden ingediend tegen de diverse ontheffingen tot doden van dieren ex artikel 68 van de Flora- en Faunawet. Wij hebben dit gedaan tegen ontheffingnummer 151 d.d. 1 oktober 2002. Bovendien hebben wij middels de Rechtbank, Sector Bestuursrecht, in Haarlem een voorlopige voorziening ingediend. Beide bezwaren werden op 21 november behandeld. Ook hebben wij een brief gezonden naar Gedeputeerde Staten met het verzoek anders aan te kijken

tegen de Flora- en Faunawet en met name artikel 68 (in dat artikel kan ontheffing worden verleend aan een grondgebruiker, indien hij belangrijke schade ondervindt met betrekking tot zijn gewas).

Onze bezwaren waren:

1. Ontheffing aan de aanvrager (WLTO, Haarlem) was volgens ons niet mogelijk, omdat deze organisatie geen grondgebruiker is (zij zeggen zelf een belangenorganisatie te zijn). En op basis van art. 68 kan alleen maar aan een grondgebruiker ontheffing worden verleend.
2. Het punt van belangrijke schade was niet onderbouwd. In hun aanvraag stond zelfs dat er geen belangrijke schade was. Dus dan ontbreekt de grond voor een ontheffing eveneens.
3. Verder het hanteren van de controle op het gebruik van de vergunning was, alweer volgens ons, niet mogelijk, omdat ontheffing werd verleend op basis van postcodegebieden. Controle is alleen mogelijk wanneer of grondgebruiker of percelen worden aangeduid.
4. Ontheffing kan niet worden verleend omdat op basis van art. 29 van de Flora- en Faunawet er in Noord-Holland geen Faunabeheereenheid is op basis van een goedgekeurd Faunabeheerplan.

Inmiddels is op 5 december bekend gemaakt dat ons verzoek tot schorsing gehonoreerd is!

Het is prettig te weten dat wij niet de enige zijn geweest die bezwaarschriften hebben ingediend. Het zijn er inmiddels zo'n 30 a 40. Van allerlei vogelwerkgroepen, de dierenbescherming en verschillende particulieren.

NIEUW STREEKPLAN NOORD-HOLLAND-NOORD

Weer nieuwe plannen? Ik hoor u het al roepen. Maar ja, de tijd gaat snel. Het vorige streekplan dateert al van 1992 en geldt formeel tot 2005. Bij het nieuwe Streekplan werden wij ook als natuurorganisatie uitgenodigd.

De eerste voorzichtige stappen naar een nieuw ontwikkelingsbeeld werden daarvoor gezet in Schagen. De kernopgaven die tot 2030 op ons afkomen zijn:

1. De waterproblematiek.
2. De vergrijzing
3. Het vrijkomend landbouwareaal
4. Stimuleren van de economie
5. De bereikbaarheid
6. Herstructuering van het stedelijk gebied
7. Bescherming van natuur en landschap
8. De kleine kernen (staan onder druk)
9. De toename van het energiegebruik.

Het oude Streekplan is niet toereikend om een oplossing te bieden voor deze problemen. De provincie dient zich anders te organiseren. Samenwerking met

andere overheden en maatschappelijke organisaties staat daarbij voorop.

Er zijn door de provincie 4 scenario's voor de toekomst ontwikkeld, zonder te zeggen dat het een van die vier moet worden. Kortweg de volgende.

- Mondiale dynamiek (de verandering van Noord-Holland-Noord in een internationale markt).
- Regionale identiteit (concurreren op eigen kracht).
- Consumptieland (ieder zijn ruimte).
- Gezonde stad, gezond land (welvaart verschuift naar welzijn).

Dat betekent kort gezegd anders omgaan met het areaal land, mobiliteit, wonen, werken, glastuinbouw, bollenareaal, openbaar vervoer, natuur, recreatie.

Ik zie meer voor een vorm van het laatste scenario, welvaart en welzijn, waarbij de mens centraal staat. Landbouw draait op kwaliteit en vertrouwen. Water bepaalt. Natuurwaarden en gewenste peilveranderingen voor plant en dier bepalen mede de vestigingsomstandigheden van de landbouw. De gebieden met toenemende verzilting leggen zich toe op aangepaste teelten. Agrariërs verdienen ook geld met het beheren van natuurgebieden en landschapsonderhoud. De reizende bollenkraam zal een biologische reizende bollenkraam moeten worden. Anders niet toegestaan. Kassen met een laag energieverbruik. Agrarische activiteiten worden aangepast aan calamiteiten en (water)overlast.

Stedelijke ontwikkeling in kleine woongebieden geconcentreerd rond een station. Daar is de ruimte het meest intensief in gebruik en daar zijn ook de eengezinswoningen.

De recreatie- en natuurgebieden rondom de kernen zijn zo belangrijk dat deze niet worden aangetast door verdere bebouwing. Het landschap blijft open.

Dat is even in het kort een schets van hoe Noord-Holland-Noord er in het jaar 2050 er uit zou kunnen zien. Of dit allemaal is te realiseren? Daar gaan we dan nu aan werken! Het is niet (alleen) voor ons tenslotte, maar voor onze kinderen en de daarop volgende generaties die ook willen LEVEN!!

Ik hoop u in de komende tijd meer over te kunnen berichten.

M. Kleij, voorzitter

Bestuur en redactie van de afdeling Hoorn/West-Friesland willen van deze gelegenheid gebruik u allen een bijzonder gezond 2003 toe te wensen. Deze gezondheid kan niet zonder behoud en onderhoud van de ons omringende natuur. Ook wensen wij u een 2003 waarin geluk en liefde naar uw partner en medemens hand in hand gaan.

Het bestuur

Naar de Kraanvogels

Falsterbo, Cap Gris Nez, Lac du Der... er zijn wat ornithologische hotspots in Europa die grote naamsbekendheid genieten. Daartoe behoort zeker Rügen. Naast duizenden **KOL-** en **RIETGANZEN** verzamelen in die regio in het najaar de **KRAANVOGELS**.

Sinds de Duitse éénwording is de toegankelijkheid van Mecklenburg Vorpommern sterk verbeterd en een bezoek aan de **KRAANVOGELS** een toeristische attractie geworden.

In het dorpje Gross Mohrdorf is een Kraanvogelinformatiecentrum en bij Bisdorf is een voerplaats en een tot "Kiek-ut" omgebouwde landbouwschuur.

Op enkele strategische plaatsen staan vogelkijkhutten en infopanelen, vaartochten gericht op **KRAANVOGELS**; er is van alles te beleven.

Behalve de tienduizenden **KRAANVOGELS** leven in het gebied veel roofvogels: **SLECHTVALK**, **HAVIK**, **RODE WOUW** behoren tot de regelmatige gasten. Maar **ZEEARENDEN** zijn algemener!

Het najaar is de tijd van de vogeltrek en die is daar goed waar te nemen. Bovendien kan dat elk moment leuke soorten opleveren. Al verschillende KNNV'ers bezochten georganiseerd of op eigen gelegenheid dit deel van de Oostzeekust. Graag willen we andere liefhebbers ertoe overhalen van dit landschappelijk fraaie en vogelrijke gebied te genieten. Daarom horen we graag wie komend najaar misschien mee zou willen naar de **KRAANVOGELS**.

- Denk dan aan een weekje in oktober (1e, 2e of 3e week). Wie is gebonden aan de herfstvakantie?
- Het is een dag reizen > 700 km, met eigen auto's.
- Het is mogelijk een groepsruimte te huren voor ca. €10,- per persoon/p/n. Alles op basis van zelfverzorging.
- Uitgebreide briefing vooraf draagt bij aan een volledige natuurbeleving op een bijzondere lokatie

Ben je gegadigde? Meld je vrijblijvend- als belangstellende voor deze vogeltocht of voor nadere informatie:

Jan en Ina Marbus (0229) 23 04 19

Resi en Michel Kleij (0229) 23 05 24

Verlag vogelexcursie naar de Putten

Ondanks het mistige weer op 16 november was er een flinke belangstelling. Een groep van 24 personen was voor de excursie naar de Putten bij Camperduin gekomen. De auto's bij de bekende parkeerplaats geparkeerd. Vanaf de parkeerplaats konden we de plas overzien en zagen voorin een Tureluur en een Zwarte ruiters vlak bij elkaar lopen. Zo konden we mooi de verschillen van de vogels waarnemen. Ook zaten er **KIEVITEN**, **BONTE STRANDLOPERS**, **SCHOLEKSTERS**, **BERGEENDEN**, **SMIENTEN** en **WILDE EENDEN** bij de plas. Op de weilanden zagen we spreuwen, **KOKMEEUWEN** en **ZWARTE KRAAIEN**. Het zicht was vrij beperkt. Na een blik over de dijk, waar we een **EIDEREEND** zagen zwemmen zijn we aan de binnenkant van de dijk aan de loop gegaan richting Camperduin.

Een stukje door de duinen gelopen waar we bijna geen vogels hebben gezien, maar wel verschillende paddestoelen, varens en mossen. Bij camping "de Bocht" links af, achter de camping langs gelopen, de Hereweg overgestoken en door een nieuwbouwstraatje gelopen. We zagen op dit stuk een **MEREL** en een **KOOLMEES**. We liepen nu achter de Putten om met links en rechts weilanden. De mist trok nog niet erg op. Er vloog een **GRASPIEPER** over en even later een Veldleeuwrik. Op een damhek zal een Torenvalk, of was het een **SLECHTVALK**? Bij een rommelig schuurtje zat een **WINTERKONING**. Een koppeltje van ongeveer 25 **GRAUWE GANZEN** vloog over, net als twee **WATERSNIPPEN**. In het weiland zaten twee **NIJLGANZEN**, een **BLAUWE REIGER** en een **WITGATJE**.

We hebben **RIET-** en **KOLGANZEN** gehoord maar niet gezien. Wel daarentegen vier **BOERENGANZEN**, een **KRAMSVOGEL** en een **GOUDPLEVIER**. In een klein slootje zwommen vier **WINTERTALINGEN**. Bij een boerderij zagen we **HUISMUSSEN**, **PUTTERS** en een grote groep **MEERKOETEN**. Er vloog ook nog een **WULP** over. Ondertussen waren we bij de plas aangekomen. Daar zagen we een **KRAKEEND**, een **KLUUT**, een **KUIFEEND**, **AALSCHOLVERS**, **SLOBEENDEN** en heel wat **SMIENTEN**. Over de dijk, langs de zee zijn we naar de parkeerplaats gelopen. Op de pieren liepen en zaten **DRIETEENSTRANDLOPERS**, **STEENLOPERS**, **ZILVERMEEUWEN**, **STORMMEEUWEN** en **KLEINE-** en **GROTE MANTELMEEUWEN**. Er zwommen nog vier

EIDEREENDEN en een groep **SMIENTEN** in zee.

Ondanks het

mistige weer heb ik lopen te genieten. Het was stil, geen wind. Kortom een tocht om je oren goed open te houden.

Na Anneloes te hebben bedankt ging ieder zijns weegs. Toen we in de auto zaten en langs de plas reden, zagen we nog een **BUIZERD** op een paaltje. Dus die ook nog even meegeteld.

Onderweg met de andere inzittenden het vogellijstje nog even doorgenomen. Er ontbraken er een paar: **KAUW**, **TURKSE TORTEL** en **EKSTER**.

Tineke Horstman-Kooijman

Ecologisch oeverproject "Het Lantaarntje"

Het ecologisch oeverproject "Het Lantaarntje" van Complex 2 van volkstuintvereniging de Boogerd, waar ik al 15 jaar tuinier, is opgezet als ondersteuning van het milieuvriendelijk tuinieren. Het is vernoemd naar *Ischnura elegans*, die daar veel voorkomt, en de insteek was, dat door een zo gunstig mogelijke habitat te creëren voor roofinsecten zoals het LANTAARNTJE er een gunstige

invloed zou kunnen uitgaan naar het kleine tuincomplex, dat naast de spoordijk Hoorn - Enkhuizen ter hoogte van de Rietzanger / Zaanweg ligt. Het idee voor een natuurvriendelijke oever leefde bij mij al vanaf de eerste uren dat ik lid van de vereniging werd maar de vereniging was er toen nog niet rijp voor. Toen ik op een gegeven moment terreinbeheerder werd en een bestuurslid als medestander vond, greep ik mijn kans. Het is als volgt gegaan:

Bij de aanleg van het complex, dat op een eilandje ligt, was indertijd als windsingel een strook bosplantsoen aangelegd. Door verkeerd beheer had men de "wijkers" laten staan en de "blijvers" voor een groot deel weggehaald. De struiklaag, bestaande uit **RODE KORNOELJE**, **GELDERSE ROOS**, **HAZELAAR** etc. leed door de hoog opschietende **ELZEN** een kwijnend bestaan, bovendien werd hierdoor bij een groot deel van de tuintjes gedurende een belangrijk deel van de dag de zon weggenomen. Er moest dus gedund worden! Het bestuur informeerde bij rayonpost IJsselweg of hiervoor een kapvergunning vereist was, hetgeen niet het geval bleek te zijn. Toch kwam opzichter De Lange even kijken om ons van advies te dienen. Ik heb hem toen gelijk gepolst hoe hij dacht over de mogelijkheid om een natuurvriendelijke oever aan te leggen en tot mijn grote genoegen bleken we het met elkaar eens te zijn. De achtergrond hiervan was dat ik, om bij het Waterschap voor het verkrijgen van een vergunning sterker te staan, graag ondersteuning van een gemeentelijke dienst wilde hebben. En die kregen we ook!

Er bleken bij de rayonpost 2 stagiairs rond te lopen die een eindexamen opdracht met als onderwerp natuurvriendelijk beheer moesten maken. Met de heer De Lange werd afgesproken dat de vereniging die scriptie mocht gebruiken bij de vergunningaanvraag bij het waterschap. De opzichter deed nog meer! Een paar uur later stond ik door zijn bemiddeling te praten met de heer Jan Zijp van het waterschap en hij vertelde dat de oever

waarover wij spraken aan een waterberging lag en dat het waterschap t.a.v. het beheer van de oevers een soepel beleid heeft. We spraken af dat de oever, vooruitlopend op de vergunning, dat najaar niet gemaaid hoefde te worden.

Na ca 2 maanden was de scriptie klaar en voor de vereniging lagen de kaarten gunstig; de gemeentelijke dienst werkte volop mee, het waterschap zou waarschijnlijk wel vergunning verlenen. Wat wil je nog meer? zou je zeggen. Ik vond het echter jammer dat aan de andere zijde van de waterberging, op gemeentegrond het beheer zoals vanouds zou worden uitgevoerd. Er zijn daarom een paar gesprekken geweest met het hoofd van de rayonpost Peter v.d. Vliet, (een oud SBB-man) wat resulteerde in een toezegging.

Ook de plantsoenendienst zou dus overgaan op natuurvriendelijk beheer en wilde hier en daar wat plas dras situaties maken door de oever wat uit te graven en zegde toe dit ook aan de kant van de tuinvereniging te doen.

Deze beloftes zijn ook allemaal nagekomen en recentelijk heeft men het aantal plas dras inhammen aan de gemeente zijde zelfs nog vergroot!

De situatie is nu als volgt.

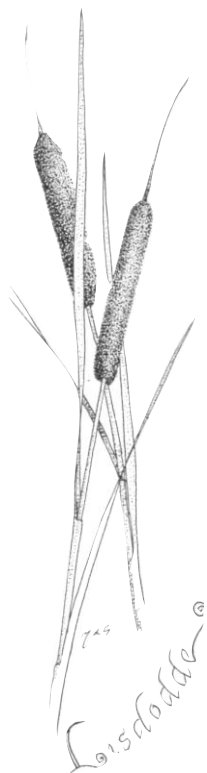
Aan de zijde van het volkstuincomplex bevindt zich een windsingel, bestaande uit bosplantsoen met daarin een aantal hoge **ELZEN**. De kruidlaag is hier en daar verrijkt met **GELE DOVENETEL**, **HEKSENKRUID** en **BOSANDOORN**.

De oever aan de zijde van de complex bestaat uit een rietkraag die hier en daar doorbroken is om meer variatie te krijgen.

De meest interessante zone bestaat uit Liesgras met zeggesoorten met daarin de **GELE LIS**, **KATTENSTAART**, **MOERASWALSTROO**, **MOERASANDOORN**, **GLIDKRUID**, **WATERKERS**, **ZWANEBLOEM** etc. In het water bevindt zich een rijke vegetatie van **WATERGENTIAAN**. Ook is al hier en daar de **GELE PLOMP** te zien. Om er voor te zorgen dat het riet niet gaat overheersen wordt de "leuke" zone beschermd door aan beide zijden hiervan het riet een paar keer in het groeiseizoen te maaien.

Opschonen van de oever is noodzakelijk om dichtgroeien van de waterberging te voorkomen. De rietkraag wordt daarom in oktober voor de helft weggehaald en uitlopers in het water worden dan tegelijkertijd zorgvuldig verwijderd.

De "Liesgrasvegetatie" is in oktober nog veel te mooi om weg te halen. Dit wordt in de winter gedaan. Het maaisel en slootafval komen op hopen terecht, die de tuinders op het complex mogen gebruiken om de compostbak mee te vullen. Aan de gemeentezijde staan twee stroken bosplantsoen en er is een vissteiger aangelegd. De vegetatie is nu nog wat minder uitbundig en bestaat uit **LIESGRAS**, **GELE LIS**, **DRIEDELIG TANDZAAD**, **WATERMUNT**, **WOLFSPOOT**, **WATERMUNT** etc. Helaas wordt er op sommige plaatsen te dicht langs de oever gemaaid. Dit is nog een punt van aandacht.

Het beheer tot nu toe werd deze zomer beloond met grote hoeveelheden groene kikkers, die de plas dras inhammen bijzonder goed konden waarderen en grote hoeveelheden **LANTAARNTJES**, die vaak tussen het riet kleine blauwe wolkjes vormden. Hoewel het project een succes is valt de belangstelling hiervoor vanuit de vereniging wat tegen. Men weet dat het er is en men heeft er waardering voor, maar dan hebben we het wel gehad. Ook het inmiddels nieuwe bestuur bestaat uit mensen die met natuurvriendelijk beheer geen affiniteit hebben. Dat is jammer. Toch is er gedurende de afgelopen jaren veelvuldig in het verenigingsblad over geschreven en is er ook ter plekke aan leden voorlichting gegeven. Waarschijnlijk is het een kwestie van tijd.

De samenwerking met Peter v.d. Vliet van de rayonpost IJsselweg is uitstekend en is mogelijk een garantie dat de waterberging ook in de toekomst natuurvriendelijk beheerd blijft, daarvoor staan er in het Groenbeleidsplan en het Waterplan voldoende aanknopingspunten.

Doordat ik voor Leefbaarheid Kersenboogerd afgelopen jaar mee heb gedaan bij de ontwikkeling van het Waterplan is de status van "het Lantaarntje" alleen maar versterkt. Bij de laatste sessie werd er door de gemeentevertegenwoordiger in de stuurgroep bijzonder waardierend over gesproken. Ik heb met Peter van de Vliet een principe afspraak gemaakt dat komend voorjaar voor de leden van Leefbaarheid Kersenboogerd en andere belangstellenden een excursie gehouden gaat worden om de mogelijkheden van ecologisch oeverbeheer nader toe te lichten. Daarbij zullen we natuurlijk ook naar "het Lantaarntje" gaan en we hebben het idee om dan een voorlichtingspaneel te gaan plaatsen, waarbij we de pers dan natuurlijk ook moeten gaan betrekken.

Han Smit

Lezers schrijven- NHD 12/12/02

Waterbeheer

Ik ben het van harte eens met Maaïke van Rijn dat de nieuwe visie, neergelegd in het rapport van de commissie 'Waterbeheer 21e eeuw', kansen inhoudt ten aanzien van een natuurlijker waterbeheer (NHD)

Vergroting van het waterbergend vermogen van ons watersysteem is een buitenkans om de wateren in Noord-Holland weer een natuurlijk aanzien te geven.

Op deze manier gaan we tenminste weer eens de goede kant op. Natuurlijk beheer geeft niet alleen een gevarieerde flora en fauna, maar vergroot ook het zelfreinigend vermogen van het watersysteem waardoor ook de waterkwaliteit zal gaan toenemen. Heren waterbeheerders grijp uw kans.

Bij een natuurlijk waterbeheer denk ik niet alleen aan het landelijk gebied maar vooral ook aan de stad.

Ook daar zal men iets moeten doen om wateroverlast in de toekomst te kunnen beteugelen. In de nieuw te bouwen wijken gaat men ervan uit dat elf procent van het grondoppervlak op een of andere manier gereserveerd moet zijn voor het water. Ook dat water zal natuurlijk beheerd moeten worden. Dit houdt een grote uitdaging in voor gemeentelijke groenbeheerders.

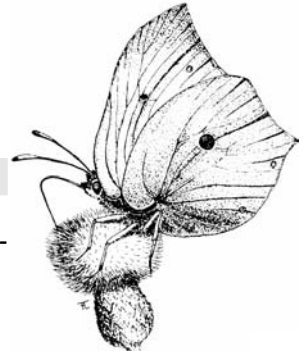
Ook voor deze heren geldt: grijp uw kans. Want het is toch veel leuker om door middel van een voorzichtig beheer een natuurlijke oever te begeleiden met alle planten en dieren die daarin leven dan een tuintje planten op een platte maaiing?

Geef het water de ruimte zodat de natuur weer de kans krijgt waar zij recht op heeft.

Han Smit
Hoorn

Vlinder-/Libellenwerkgroep

Namens de vlinderwerkgroep worden alle mensen die aan het vlinderproject hebben mee geholpen reuze bedankt. Er zijn zeer fanatieke vlinderaars onder ons en het resultaat is er dan ook naar (zie de volgende pagina's).

Voortzetting in 2003

We hopen dat we (weer) een beroep mogen doen op een ieders medewerking, want 2003 blijft in het teken van de vlinder staan. Vooral die lege plekken op onze landkaart in de buurt van Ursem en Medemblik vragen extra aandacht. Hopelijk doet U ook mee, dan wordt deze telling waardevoller. Zelfs op landelijk niveau!

Dag vlinders?

De Vlinderstichting zet zich in voor het behoud van de vlinders. Stort uw gift op post giro: 5134425 of word donateur (€ 20,40 per jaar). Bel 0317 467346. Voor het te laat is!

www.vlinderstichting.nl

Over de telling in 2003 wordt iedereen tijdig geïnformeerd. Dezelfde invulformulieren kunnen gebruikt worden en er zijn ook nog wat vlinderkaarten in voorraad. Tijdens de vergadering van de vlinderwerkgroep is er afgesproken hoe we de gegevens van het project zullen publiceren.

Belangrijke data voor vlindertiefhebbers:

- Op 14 januari wordt er tijdens de vlinderlezing in Het Octaaf even stil gestaan bij het project van 2002.
- Op 3 februari komt de vlinderwerkgroep weer bijeen in De Hoornbloem, Dorpsstraat 10A te Zwaag, om 20.00 uur. We bekijken dan of later in het jaar nog een minicursus vlinders + aansluitende excursie voor enthousiastelingen geplaatst kan worden. U bent van harte welkom op deze avond.
- Op 8 maart is er een landelijke vlinderdag in Congrescentrum De Reehorst in Ede. Vanaf 10.00 uur zal er een lezingenprogramma worden verzorgd.

Welke vlinders zullen het eerst ontwaken in het lentezonnetje?

Kijk op warme (zonnige!) dagen in maart uit naar **CITROENVLINDER**, **KLEINE VOS**, **DAGPAUWOOG** en **GEHAKKELDE AURELIA**. We zijn benieuwd naar de eerste meldingen!

*Henny van der Groep
coördinator Vlinderwerkgroep*

**KNNV
NJN**

**Kijk eens
naar hommels!**

Hommelpject

In 2003 organiseert de KNNV een vernieuwde versie van het hommelpject. Het gaat om enkele soorten die iedereen wel kan herkennen. En let goed op: ze kunnen bij 5°C boven nul zelfs al in januari vliegen! Zie ook de zoekkaart in de komende Natura.

Vlinderproject 2002

Vorig jaar hebben we een grootschalig Vlinderonderzoek in ons werkgebied gehouden. Het onderzoek begon in maart en liep t/m september. Het doel van het onderzoek is de verspreiding en biologie van zeventien vlindersoorten die in ons waarnemingsgebied voorkomen beter te leren kennen.

Hiervoor hebben we een waarnemingskaart en formulier ontworpen. Vervolgens zijn er 10.000 kaarten en formulieren gedrukt. Deze kaarten zijn via bibliotheken en o.a. tuincentra verspreid. De kaart is ook opgenomen in Het Hoornblad en Alchemilla (IVN).

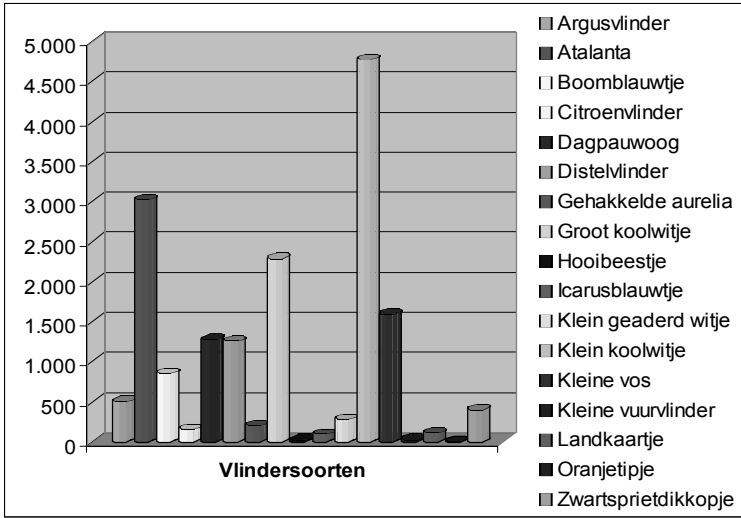
Daarnaast is er ruim aandacht aan het project besteed in de lokale pers, in natuurbladen (zoals Tussen Duin en Dijk) en op onze eigen website (www.knnv.nl/hoorn).

Er zijn uiteindelijk 171 reacties, via het ingestuurde formulier en e-mail, binnengekomen. Deze varieerden van een enkele waarneming tot aan honderden, van maand tot maand bijgehouden, waarnemingen. In de onderstaande tabel staan de waarnemingen van de zeventien vlindersoorten van maand tot maand weergegeven.

soort	februari	maart	april	mei	juni	juli	augustus	september	oktober	november	totaal
1 Argusvlinder			2	65	22	113	269	35	1		507
2 Atalanta		1	10	72	168	430	1.835	489	33		3.039
3 Boomblauwtje		2	52	164	11	404	257	11			901
4 Citroenvlinder		4	21	30	4	35	57	9		1	161
5 Dagpauwoog	1	22	146	18	8	357	729	9	3		1.293
6 Distelvlinder				11	97	137	984	56	2		1.287
7 Gehakkelde aurelia		4	12	2	5	65	45	69	2		204
8 Groot koolwitje		3	72	244	92	539	1.096	268	3		2.317
9 Hooibeestje						10	17	1			28
10 Icarusblauwtje			1	2	5	10	77	3			98
11 Klein geaderd witje		1	22	53	23	124	69	25			317
12 Klein koolwitje		23	227	651	131	1.335	1.778	640	5		4.790
13 Kleine vos	4	74	22	8	20	108	1.027	336	8		1.607
14 Kleine vuurvlinder				5	1	6	18		1		31
15 Landkaartje				15	2	45	49				111
16 Oranjetipje			1	2	1	1					5
17 Zwartsprietdikkopje				1	2	233	165				401
totaal	5	134	588	1.343	592	3.952	8.472	1.951	58	1	17.097

Naast de gevraagde 17 soorten zijn er ook nog 7 andere dagvlindersoorten waargenomen, waaronder de **KLEINE PARELMOERVLINDER**, **ORANJE LUZERNEVLINDER** en **ROUWMANTEL**. Ook zijn er 30 Nachtvindersoorten doorgegeven, waaronder **GAMMA-UIL**, **MUNTVLINDER** en **HUISMOEDER**.

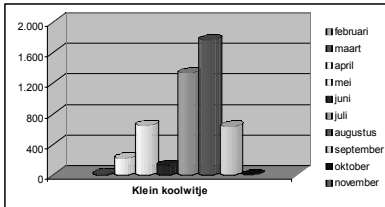

In de maanden juli en augustus komen de meeste vlinders voor. Zoals viel te verwachten wordt het **KLEIN KOOLWITJE** het meest gezien in onze regio. Er werden dit jaar ook veel **ATALANTA'S** en **DISTELVLINDERS** gezien.

De van boven naar beneden genoemde soorten staan in de grafiek van links naar rechts

Van dit project zal een uitgebreid verslag worden gemaakt dat medio februari 2003 zal verschijnen. Het verslag zal aan alle waarnemers worden verzonden. Dit verslag zal ook aan de gemeenten en de pers worden aangeboden. In het Natuurhistorisch Jaarverslag 2002 zal een verkorte versie worden opgenomen.

De vlinderwerkgroep heeft voorgesteld om van dit project een minimaal 5 jaar durend project te maken. Aan het eind van die periode hebben we dan een redelijk beeld van de in ons werkgebied voorkomende vlinders. We kunnen dan misschien een Vlinderatlas van West-Friesland uitgeven. De vlinderwerkgroep zal zich de komende jaren o.a. bezig houden met de gebieden waar nu nog geen vlinders zijn waargenomen.

Voorkomen van het KLEIN KOOLWITJE over de maanden

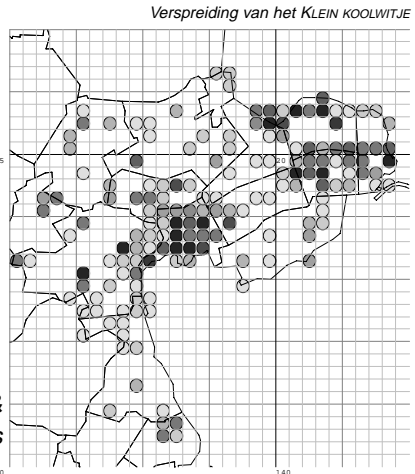
De mensen die nu waarnemingen ingezonden hebben zullen

worden verzocht dit nog een aantal jaren voort te zetten. Er zullen ook weer een aantal vlinderkaarten worden gedrukt en de komende vier jaar gericht worden verspreid.

KLEINE VUURVLINDER

Henny van der Groep & Egbert Baars

Plantenwerkgroep

Voor de plantenliefhebbers begon 2002 met een leuke lezing op 15 januari over het gebruik en naamgeving van stinse planten door de eeuwen heen. Als je de namen hoort als "haantjes en hoentjes", "vogeltje-op-'t takje" wie denkt dan aan de **VINGERHELMBLOEM** (*Corydalis solida*)? Of het "achterom kiekertje" voor de **BOSANEMOON** (*Anemone nemorosa*) de bloemen draaien met de zon mee. En wat te zeggen van "vroegopje", "februari-gekje" en "vastenavond-zotje" voor het **GEWONE SNEEUWKLOKJE** (*Galanthus nivalis*). Het is maar goed dat Linnaeus de Latijnse namen voor de hele flora heeft geordend; al zijn in de loop van de tijd wel eens kleine veranderingen geweest in de indeling en benaming van sommige planten.

MUURBEGROEIING

De Botanische Dag van de CCFV (Contact Commissie Floristiek en Vegetatiekunde) 9 februari in Putten gaf een zeer interessante kijk op muurbegroeiing. Niet alleen muren maar (water-)putten in de straat langs en op stoepen geven de meest verrassende resultaten, vooral van varens. De putten moeten wel gemetseld zijn of randen binnenin hebben om nog wat aarde te bevatten. De oude muren in binnensteden en havenkades blijven de moeite van bekijken waard en dienen in de gaten te worden gehouden bij sloop of verbouwing. Zes leden van onze afdeling zijn naar deze dag geweest.

VEGETATIEKUNDE

Het weekend in mei van CCFV hebben 3 leden van onze afdeling bezocht. (zie ook Natura nr 6/02). Dit systeem van planten determineren en aantallen schatten enz. hebben wij 1x toegepast op 't Landje van Naber in juni. Het is de bedoeling dit in 2003 nog eens te doen.

MOSSEN

Verder hebben we in 2002 mossenmiddagen gehouden en -excursies. Voor deze tak van de flora heb je een mossenboek nodig en een goede loep en binoculair. In flora's worden geen mossen besproken. De grassen zijn jammer genoeg niet erg aan bod gekomen evenals de bomen op onze bijeenkomsten en wandelingen. Zit nog in het vat voor volgende seizoenen...

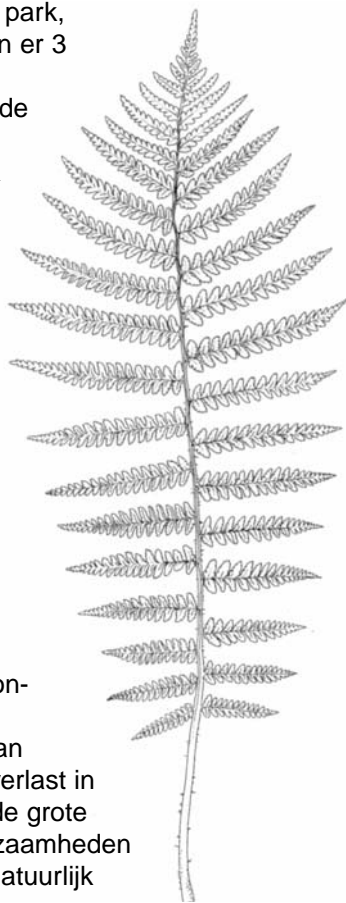
RISDAMMERHOUT NATUURPARK?

Gemeente Hoorn heeft de KNNV benaderd om mee te werken met de herinrichting van wijkpark

"Risdammerhout". Op 13 maart hebben 6 KNNV'ers met o.a. de heer R. Haver van de plantsoenendienst een rondwandeling gemaakt en verschillende punten, vooral de slechte waterhuishouding in dit park, besproken. Op 14 oktober had dit een vervolg en gingen er 3 KNNV'ers en 3 leden van Leefbaar Risdam-Zuid in stromende regen met de wethouder mevrouw Van Weel en de heer Haver, nogmaals rond. Het is de bedoeling dat dit park een ecologische structuur krijgt en een natuurpark wordt. Er staan nu te veel "snelgroeiende" bomen. Er moest in zeer korte tijd een flink bomenpark uit de grond gestamd worden. Door te veel schaduw komt nu echter de ondergroei in de knoei. Er zal gehakt moeten worden. (achterstallig onderhoud!!!).

De ooit aangelegde heemtuin is praktisch helemaal weg. Wat Aronskelken, Look zonder look en Oosterse smeerwortel herinneren er nog aan. Van gemeentewege is er geen geld opnieuw een heemtuin aan te leggen. Mevrouw Van Weel stond er niet afwijzend tegenover een nieuwe heemtuin aan te leggen maar.....het onderhoud en de aanleg? Wij zetten onze vraagtekens hierbij want hoeveel vrijwilligers zouden hiervoor moeten komen? Onze plantenwerkgroep is te klein om hieraan te voldoen. Het geeft natuurlijk een grote verplichting als er zo iets wordt gestart moet er continuïteit in zitten.

De gemeente zal zo veel mogelijk trachten de oevers van vijvers en slootjes ecologisch te maken. Om de wateroverlast in te dammen zullen de greppels gekoppeld worden aan de grote watergangen. Het is de bedoeling in 2003 met de werkzaamheden te beginnen. Hopelijk wordt dit park voor de KNNV en natuurlijk ook voor ieder ander, interessanter.

STREEPLIJSTEN

Er zijn in 2002 wel streeplijsten met gevonden planten van verschillende gebieden gemaakt. Er zijn echter geen individuele streeplijsten van leden van de plantenwerkgroep gemaakt over een door hem/haarzelf onderzocht km hok. Er zijn hierover tot nu toe voor 2003 geen afspraken gemaakt.

WERKGROEP AVONDEN / MIDDAGEN

Er zijn 3 bijeenkomsten gepland in De Hoornbloem, Dorpsstraat 10 A te Zwaag:

29 januari van 14.00-16.00 uur;

19 februari 20.00-22.00 uur;

19 maart 14.00-16.00 uur.

In februari gaan we in op het vlotter determineren van varens. Sommige soorten

lijken erg op elkaar. Aart Swolfs van Floron zal ons hierover uitleg geven. Het is ook de bedoeling met de uitleg van botanische termen d.m.v. dia's verder te gaan. De eerste keer op 13 nov. jl dat we enkele termen behandelden was het zeer verhelderend en dat gaf aanleiding tot een levendige discussie.. Dus we gaan verder met de volgende groep dia's op één van de winterbijeenkomsten.

DUINVEGETATIES

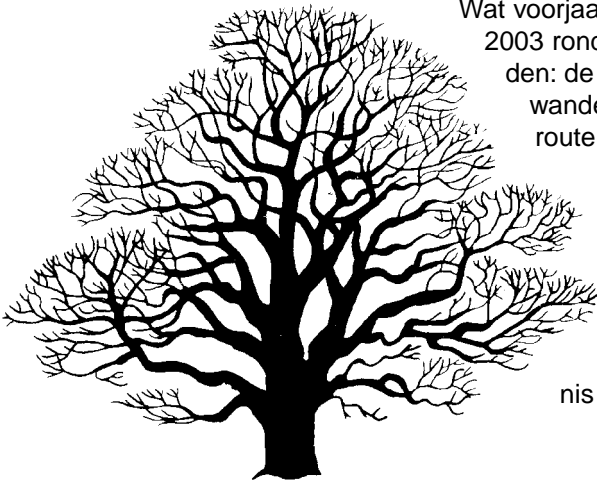
De Botanische Dag (CCFV) van 8 februari '03 is als vanouds in de Boshoeek te Schiedam. Het is altijd een leuke dag. Het onderwerp van de duinvegetaties is ook voor onze afdeling interessant, want zover zijn de duinen voor ons toch niet? Iets te horen over De Kerf en de ontwikkeling hiervan boeit vast iedereen. Zie Natura of bel met Ina Marbus (0229) 23 04 19.

Een bomen/knoppen wandeling in de binnenstad van Hoorn staat op het programma voor 15 maart.

Er zijn leuke vondsten gedaan dit afgelopen jaar. Bijvoorbeeld dat die ene **RIETORCHIS** op het Landje van Naber met 4 nieuwe exemplaren tot 5 stuks is uitgegroeid. We hopen dat het nieuwe jaar nog meer orchissen zal brengen en dat de **WATERPUNGE** (*Samolus valerandi*) zich daar zal vermeerderen en handhaven. Voor alle planten liefhebbers komt er in 2003 een determinatie cursus om de kennis uit te breiden. Tot slot: voor allen een fijn en groen 2003 toegewenst van alle leden van de planten werkgroep.

Willy Mantel coörd.pl.wgr.
Schout 57, 1625 BR Hoorn
(0229) 230591

Bomenwandeling

Wat voorjaar 2002 niet doorging, zal in 2003 rond Boomfeestdag wel plaatsvinden: de presentatie van een bomenwandeling met beschrijving. De route begint en eindigt bij station Hoorn en voert over de stadswal naar het Julianapark en gaat via de binnenstad (Kloosterpoort) terug. KNNV'ers kunnen op de excursie van 15 februari kennis maken met deze route.

Wandelexcursie Leyduin, Vinkenduin en Woestduin

Wij hebben op 1 december 2002 een bezoek gebracht aan drie landgoederen. Leyduin, Vinkenduin en Woestduin. Deze liggen op de binnenduinstrand op oude strandwallen en ontstonden in de 17e eeuw.

In het begin werd de Franse mode gevolgd. Dat hield in lange brede en statige lanen. Later werden ze in Engelse stijl aangelegd. Dat wil zeggen slingerpaadjes met achter elke bocht een nieuw vergezicht.

Wij begonnen onze wandeling in Oud Woestduin en kwamen al spoedig wat overblijfselen van de paardenrenbaan tegen. De bomen hadden erg te lijden gehad van de najaarsstorm. We kwamen regelmatig bomen tegen die omgewaaid waren met wortels en al. Doordat de bomen al niet in beste conditie waren hebben wij veel zwammen gezien, waaronder:

PAARSEKNOOPZWAM, STIJFSELZWAM, STUIFZWAM, VILTIG JUDASOOR, PARASOLZWAM, GEWEIZZWAM, BIEFSTUKZWAM, ZEEPZWAM, MENIEZWAM, STINKZWAM, TONDELZWAM, ORANJEADERZWAM, ROSE RUSSELLA en KORAAALZWAM. Ook aan mossen geen gebrek o.a. **KLEINLADDERMOS, GEWOON STERRENMOS, GEDRONGEN KANTMOS, DIKKOPMOS, GEWOON HAAKMOS, GAFFELTANDMOS, GEWOON HAARMOS en GROOTLADDERMOS.** Tussen de bomen door hoorden en zagen wij nog een **BUIZERD, GOUDHAAN, VINK en HOUTDUIVEN.** Ook de plantenliefhebbers kwamen aan hun trekken, wij kwamen o.a. tegen **POTENTILLA, KARDINAALSMUTS, ZEEPKRUID, KAMPERFOELIE, DAGKOEKOEKSBOEM en VINGERHOEDSKRUID.**

Op onze weg zagen we ook een uitzichttoren rijk bekleed met muur. Vanuit dit torentje had je vroeger een prachtig uitzicht op de Noordzee en de Haarlemmermeer.

Tegen 13.30 uur kwam een eind aan onze wandeling en vertrokken we huiswaarts.

Jan Vlaming

Rugstreeppadden

Op de 2e NH-Natuurdag in Zaandam vertelde Axel Groeneveld (RAVON) over het pioniersgedrag van **RUGSTREEPPADDEN.** Dat verklaart waarom in terreinen waar grondige veranderingen zijn opgetreden de padden in één seizoen massaal kunnen optreden. Langs het nieuwe fietspad tussen Midwoud en Nibbixwoud waren dit voorjaar dan ook enkele **RUGSTREEPPADDEN** te beluisteren. Ze verraden hun aanwezigheid nl. door hun continue ratelende roep, bij voorkeur 's nachts. Wie weet nog andere plekken waar deze dieren zitten te roepen???

Huiszwaluwen 2002

2002	Plaats	Jaartal	2002
o	Aartswoud		0
+	Abbekerk		9
-	Andijk	135	
-	Avenhorn		1
o	Baarsdorpmeer		0
o	Beets		0
o	Benningbroek		0
-	Berkhout	11	
o	Bobeldijk		0
-	Bovenkarspel	30	
-	De Goorn	29	
+	De Weere	31	
-	Enkhuizen	92	
o	Gouwe		0
-	Grootebroek	7	
-	Grosth. / Scharwoude	24	
-	Hauwert	15	
-	Hem	7	
o	Hensbroek		0
o	Hobrede		0
-	Hoogkarspel / Lutjebroek	6	
o	Hoogwoud	20	
-	Hoon	6	
-	Kwadijk	7	
-	Lambertschaag	5	
-	Medemblik	24	
-	Middelie	11	
o	Midwoud		0
o	Nibbixwoud	5	
o	Obdam	8	
-	Onderdijk	11	
o	Oosterblokker		0
o	Oosterdijk		0
-	Oosterleek	2	
+	Oosthuizen	19	
o	Oostwoud	5	
-	Opmeer / Spanbroek	17	
-	Oppeerdoes	4	
+	Oudendijk	13	
+	Schardam	15	
o	Schellinkhout		0
-	Sijberkarspel	12	
-	Spierdijk	2	
-	Twisk	2	
-	Ursem		0
-	Venhuizen	92	
o	Wadway		0
-	Warder	15	
-	Wervershoof	14	
o	Westerblokker		0
+	Westwoud / Oudijk	1	
-	Wijdenes	23	
o	Wogmeer		0
+	Wognum	4	
o	Zandwerven		0
o	Zuidermeer		0
-	Zwaag	5	
-	Zwaagdijk-Oost	9	
-	Zwaagdijk-West	15	
-	Totaal		763

Ook het afgelopen jaar hebben 29 tellers zich weer bezig gehouden met het tellen van de HUISZWALUWEN in ons werkgebied.

Met de telling van het afgelopen jaar brengen we het aantal onderzoeksjaren op elf. Door deze reeks ontstaat er een bijzonder goed beeld van deze kolonievogels in ons gebied.

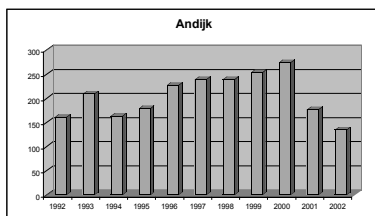
De gegevens zijn wederom aan de SOVON doorgegeven ten behoeve van het landelijke kolonievogel onderzoek. Dit onderzoek vindt in een aantal gebieden over een groot aantal jaren plaats.

Zoals uit de tabel links en de grafiek op de volgende bladzijde blijkt is de teruggang in het aantal HUISZWALUWEN afgelopen jaar **drastisch**. Een trend die zich in 2001 al inzette. Toen was de teruggang ten opzicht van 2000, 16% en nu is de teruggang ten opzicht van 2001, 30%. Volgens de SOVON is dit in de rest van Nederland ook het geval. Door een aantal tellers werd aangegeven dat er door onderhoudswerkzaamheden (aan de woningen) veel nesten verloren zijn gegaan en dat de HUISZWALUWEN blijkbaar geen nesten bouwen op het nieuwe verwerk. Ook schijnt het keer op keer illegaal wegsteken van nesten zijn gevolgen te hebben. Maar de echte oorzaak valt niet aan te geven.

De toe- en afname van huiszwaluwnesten over de verschillende plaatsen is weer erg wisselend. Er valt te vermelden dat er in in Enkhuizen 92 (afname 87), Andijk 135 nesten (afname 42), in Venhuizen 92 nesten (afname 27), in Wijdenes 23 (afname 26), in Lambertschaag 24 (afname 20), in Onderdijk 13 (toename 9), in Schardam 15 (toename 6), in Oosthuizen 19 (toename 2) nesten zijn geteld.

Helaas zijn er in Ursem geen nesten meer aangetroffen.

Egbert Baars

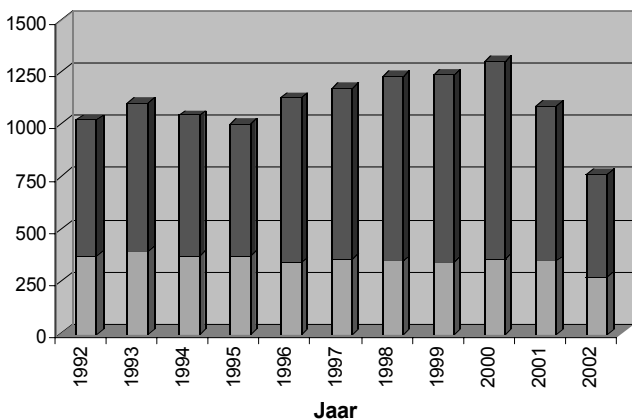

Huiszwaluwenproject
KNNV afd. Hoorn/West-Friesland
2002

Huiszwaluwen

■ Kust
■ Binnenland

Hemelvaartkamp 2003

Voor het tweede jaar houden we tijdens Hemelvaart een kamp, in plaats van Pinkster. Zaten we vorig jaar hoog in het noorden op Terschelling. Nu gaan we diep naar het zuiden in Limburg. Om precies te zijn Sippenaeken. Dat ligt zelfs net over de grens met België, vlak onder Epen in het mooie Limburgse heuvel-land in het Geuldal. De Geul stroomt vlak langs het huis. Het officiële kamp duurt vanaf woensdagavond 28 mei tot en met zondag 1 juni. Maar het huis is geboekt voor de periode van maandag 26 mei tot en met maandag 2 juni. U leest het goed, er kan dus een heuse vakantie van gemaakt worden. De omgeving is het absoluut de moeite waard! In Limburg komen heel veel plant- en diersoorten voor die nergens anders in Nederland zijn te vinden.

We overnachten in een kampeerhuis met 2 tot 6 persoons kamers. Verder voorzien van alle gemakken. Dit huis biedt echter plaats aan maximaal 30 personen, dus wees er vlug bij als u mee wilt. U kunt voor informatie en opgave terecht bij Eric de Vroome (0229) 57 10 78.

Zomerkamp 2003

Vorig jaar wegens onvoldoende (lees geen) belangstelling niet door gegaan. Maar we geven het niet op. Het kamp is nu gepland voor de periode van vrijdag 1 augustus tot en met maandag 4 augustus. We gaan, net als vorig jaar de bedoeling was, naar Winterswijk. De omgeving is namelijk zeker de moeite waard om er eens heen te gaan voor een paar dagen.

Voor informatie kunt u terecht bij Eric de Vroome (0229) 57 10 78.

NB.

In de decemberNatura (2002/6) staat zoals gebruikelijk het aanbod kampen en reizen van de landelijke KNNV. Een unieke gelegenheid om bijzondere natuurgebieden in binnen- en buitenland te leren kennen.

Te koop: U kunt bij de KNNV de volgende nestkastjes bestellen en kopen: vleermuizen, pimpel- en koolmees, Hommelkasten groot en klein. Verder metselbijenblokken en pindakorfjes met pinda's en losse ongebrande pinda's voor in de korfjes en voor pindaslingers.

Piet Mantel,
Schout 57,
1625 BR Hoorn (0229) 23 05 91

Vogelwerkgroep

Wij kunnen ons verheugen op een bruisende vogelwerkgroep met vele enthousiaste vogelaars. Zo zijn er de afgelopen maanden weer vele activiteiten ontplooid. De najaarstrek telling bij De Nek is inmiddels afgelopen, maar we zijn alweer begonnen met de maandelijkse Zeevangtellingen en de Ganzen- en Zwanentellingen in ons hele gebied. Dat levert weer leuke resultaten op. Grote aantallen vogels werden er weer geteld! De komende maanden gaan we hier natuurlijk weer mee door. Ook staat de midwintertelling in januari weer voor de deur.

Ook onze maandelijkse donderdagavonden worden steeds goed bezocht. Het is elke keer weer beregezellig. We praten dan over allerlei zaken die met name de vogels aangaan. Hieronder een kleine selectie uit de onderwerpen van de afgelopen keren:

- Zoals elders is te lezen hebben we met elkaar het vergunningenbeleid omtrent de afschot van vogels besproken, hetgeen geresulteerd heeft in een voorlopige voorziening!!
- Ook hebben we gesproken over de mogelijkheden van onze werkgroep om komend jaar een stukje grond in Wognum te inventariseren. Hieraan gaan we zeker meedoen! In samenwerking met de andere werkgroepen een leuke uitdaging om een gebied eens helemaal op van alles uit te kammen.
- We hebben een videoband bekeken, waarop de verschillen tussen verschillende soorten ganzen duidelijk werd belicht. Heel leerzaam!
- We hebben gesproken over nieuwe excursie mogelijkheden, zoals een Big-Day, en speciale excursies op zoek naar één bepaalde soort, zoals het afgelopen jaar naar de **KORHOEN**.
- De resultaten van en voorbereidingen op tellingen komen elke keer uitvoerig aan de orde.
- Met enige regelmaat gaan er gevonden dode vogels over tafel, zoals een **STORMVOGELTJE** en een **KRUISBEK**. Een mooie gelegenheid om deze soorten eens goed van dichtbij te bekijken.
- Maar het leukste van alles is toch elke avond weer de waarnemingenronde. Iedereen krijgt dan de gelegenheid om zijn leuke, bijzondere of aparte vogelwaarnemingen te vertellen, waaruit vaak weer de leukste discussies ontstaan.

Kortom, genoeg activiteiten! Heb je eens zin om mee te gaan, kom dan eens langs op een werkgroepavond op donderdag **16 januari**, **13 februari** en **13 maart** van 20:00 - 22:00 uur, steeds in De Hoornbloem te Zwaag. Dus tot de volgende werkgroepavond!

Kees Schoon

Zeevangtelling

17 november 2002, voor het derde achtereenvolgend jaar worden in het Zeevanggebied door leden van de KNNV-vogelwerkgroep de vogels geteld. Grote groepen **GOUDPLEVIEREN** en **KIEVITEN** in de Grote- en Kleine Koogpolders. Het aantal roofvogels is eveneens opvallend o.a. 30 **BUIZERDS**, 16 **TORENVALKEN** en 3 **SLECHTVALKEN**.

November is de maand waarin veel vogels in De Zeevang voor korte of langere tijd verblijven. De dagen voorafgaand aan de 17de werden al grote groepen **KIEVITEN** en **GOUDPLEVIEREN** in het Zeevang gebied vastgesteld. Siem Koops die het Staatsbosbeheer (SBB) reserveaat op vrijdag 15 november telde, noteerde maar liefst 9.000 **GOUDPLEVIEREN**. Hiervan bevonden zich 6.000 in één massale groep. Dit spoorde een ieder aan om het veld in te gaan.

Het weer was uitstekend: vrijwel geen wind en helder. Achteraf is het weer die dag zelfs te mooi geweest. Grote groepen smienten vertoefden op het rustige Markermeer. De grote groepen **KIEVITEN** en goudplevieren werden ook nu weer gezien. Maar het verblijf van grote groepen vogels bleef beperkt tot een kleine oppervlakte van het telgebied. De grootste aantallen werden in de Kleine en Grote Koogpolder vastgesteld.

Opvallend zijn dit jaar de kleine aantallen meeuwen in het telgebied. Een verklaring hiervoor is mogelijk het uitwijken door de meeuwen naar de Beemster. Hier werden in het telweekend volop bloembollen geplant. Bekend is dat het omploegen van de grond voor die activiteit veel meeuwen aantrekt.

Na drie teljaren is een beeld verschenen hoe de aantallen vogels zich verhouden. Gaat het bij een aantal vogels slechts om een klein aantal individuen, daarentegen tellen we andere soorten in november bij duizenden.

Op 18/19 januari wordt door de vogelwerkgroep voor de jaarlijkse midwintertelling de kust tussen Edam en Medemblik en het gehele Zeevanggebied gekeken welke vogels er op dat moment verblijven. De gegevens worden door SOVON (landelijk vogelonderzoek coördinatiecentrum) gevoegd bij die van honderden andere vogelrijke plaatsen in Nederland. Zodoende werken we mee aan een goed overzicht van de vogels in onze omgeving.

Ieder die mee wil werken aan deze klus belt Ko van Gent (0229) 24 58 86

Ben Pronk

De top 3 van de novembertelling:

1. **SMIENT** (27.333)
2. **KIEVIT** (19.985)
3. **GOUDPLEVIER** (13.443)

Zeevangtelling November	Totaal 12-nov 2000	Totaal 19-nov 2001	Totaal 17-nov 2002
Naam	Aantal	Aantal	Aantal
Dodaars		2	
Fuut	14		6
Aalscholver	13	54	35
Blaauwe reiger	68	98	89
Knobbelzwaan	465	669	424
Zwarte zwaan	1		2
Kleine zwaan	24	150	81
Rietgans		11	
Kolgans	280	564	1.629
Soeppgans	23	66	146
Grauwe gans	1	1.180	208
Brandgans	386		
Rotgans	1		
Nijlgans	5	12	22
Bergeend	16	84	19
Smient	26.143	36.009	27.333
Krakeend		26	15
Wintertaling	41	344	299
Wilde eend	1.084	1.857	905
Pijlstaart	1		
Slobeend	23	26	25
Soepeend	4	137	190
Tafeleend	4	8	10
Kuifeend	32	20	58
Nonnetje		1	
Grote zaagbek	2	15	13
Havik	1	2	
Sperwer	1	4	1
Buizerd	8	12	30
Torenvalk	7	6	16
Smelleken			1
Slechtvalk	1	1	3

Zeevangtelling November	Totaal 12-nov 2000	Totaal 19-nov 2001	Totaal 17-nov 2002
Naam	Aantal	Aantal	Aantal
Fazant		1	9
Waterral	1		1
Waterhoen	7	79	33
Meerkoet	1.090	1.264	650
Goudplevier	7.218	6.670	13.443
Kievit	10.312	18.170	19.985
Bonte strandloper			22
Scholekster	9		8
Kemphaan	21		180
Watersnip	60	59	37
Wulp	425	532	69
Tureluur			1
Zwarte Ruiter			4
Kokmeeuw	3.156	2.432	647
Stormmeeuw	587	1.689	158
Kleine mantelmeeuw	1	2	
Zilvermeeuw	7	43	10
Grote mantelmeeuw	3	2	1
Holenduif	20		34
Houtduif	6	8	17
Turkse tortel		25	8
Ijsvogel		1	
Veldleeuwerik	5		7
Graspieper	1		6
Waterpieper			1
Witte kwikstaart		1	
Kramsvogel	349	394	16
Koperwiek	44	121	3
Ekster	23	33	52
Kauw	126	159	48
Zwarte Kraai	96	111	130
Spreeuw	2.600	1.717	5.293
Totaal	54.836	74.871	72.433
Aantal soorten	50	47	53

de Kievit op de tweede plaats van de TOP-3

Cursussen

VOGELCURSUS

Afgelopen najaar draaiden we voor 20 cursisten de vogelcursus versie 2. Dat leverde weer veel enthousiasme op. De excursies met storm op de Hondsbossche en prachtig weer bij Den Oever waren ook een lekker stuk natuurbeleving! Om tegemoet te komen aan de uitdrukkelijke wensen van cursisten en anderen, komt het docententeam terug op het besluit in 2003 géén vogelcursus te draaien. Met genoegen kondigen wij aan dat **Vogelcursus Deel 1** wordt gegeven op donderdagavonden 13, 20 februari en 6, 13 en 20 maart.

Daarbij horen 3 excursies op zaterdag 22 februari, 8 en 22 maart.

Deze cursussen zijn bedoeld voor belangstellenden met geringe vogelkennis. Bezit van verrekijker en vogelboek zijn geen vereiste. Tijdens de cursus krijgt men uitgebreide informatie op papier (ook over vogelboeken en verrekijkers). Op de lesavonden krijgt men middels allerlei opdrachten inzicht in de vogelwereld en leert men diverse mogelijkheden voor het vinden van de juiste vogelnaam.

De kosten bedragen voor KNNV'ers €17,50, niet-leden betalen € 27,-
Inlichtingen en aanmelden bij De Hoornbloem (0229)23 04 19.

PLANTENCURSUS

In april en mei komt een cursus **Planten determineren**. Deze cursus zal gegeven worden op 5 donderdagavonden en op zaterdagochtenden volgen enkele excursies. De eerste lesavond is op 10 april. Dan volgen 17 en 24 april, 8 en 15 mei. Het is een echte beginnerscursus. Elke lesavond wordt een gedeelte plantkunde behandeld en daarna is het zelf oefenen in het op naam brengen (= determineren) van planten. Het is niet noodzakelijk zelf een flora te bezitten. Het is nu al mogelijk je aan te melden als cursist. Het maximum aantal deelnemers bedraagt 24. De kosten voor KNNV-leden zijn € 20,- en niet-leden betalen € 30,-. Inlichtingen en aanmelding bij De Hoornbloem (0229) 23 04 19.

De Hoornbloem

Dorpsstraat 10A, 1689 EV Zwaag

☎ (0229) 23 04 19, e-mail: dehoornbloem@hetnet.nl

Winter betekent allesbehalve "rust in de tent". Die keert eventjes weer op de momenten dat de schoonmaak- en inpakploeg zijn biezen pakt. Op 8 woensdagochtenden hebben een tiental KNNV'ers zich beijverd om de zaadoogst te verwerken. Na het dorsen en schonen volgde het inpakken en plakken van etiketten. Dat gebeurde met de nodige koffie en veel animositeit.

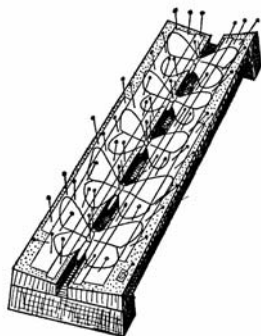
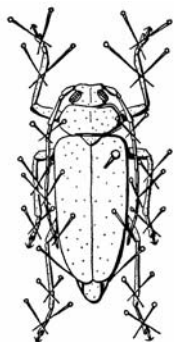
Dank aan Cees, Piet, Willy, Max, Nel, Resi, Petra, Ans, Jan V. en Anneloes! Maar ook anderen leverden een bijdrage aan de zadenvoorraad. Vooral Evelien Krijgsman had weer veel werk verzet. Bijgevolg kon ook de zadenlijst voor seizoen 2003 vastgesteld worden en deze is op het internet al in te zien (www.knnv.nl/hoorn)

Trouwens ook al is het hartje winter, er komen regelmatig bestellingen binnen van hetzij de zadenlijst, hetzij diverse zaden.

Van de plantenvoorraad staat het kwetsbare deel opgepot in de (koude) kas en hopen we van de rest dat het de winter doorkomt.

Er zijn de laatste tijd enkele formidabele boeken uitgekomen bij de KNNV-uitgeverij. Daar hangt soms een stevig prijskaartje aan. Daarom zijn die boeken in te zien bij De Hoornbloem of tijdens lezingavonden.

WORKSHOP

Voor de workshop "**Verzamelen en Prepareren**" hebben zich bij voorbaat enkele belangstellenden gemeld. We hebben Ben Brugge bereid gevonden iets van zijn praktijkervaring met ons te delen op **maandag 10 maart**. Aan de orde komen: thema/aard van de verzameling, wijze van ordenen, opbergsysteem, conservatie.

Oefenmateriaal is aanwezig, eventueel kan men een deel van eigen collectie meenemen.

Aanmelden via (0229) 23 04 19.

Gevraagd:

Houten planken voor nestkastjes. Minimaal 8 of 12 cm breed, lengte minimaal 20 cm, langer is prima, dikte 1½ - 2cm.

Ook multiplex- plaat is prima, eventueel platen of stukken ervan en Plexi glas.
Piet Mantel, Schout 57, 1625 BR Hoorn (0229) 23 05 91.

Waarnemingen

Freek heeft de afgelopen maanden weer heel wat moois gezien op zijn telplek bij de Nek. Op 29 september zag hij een **GEELPOOTMEEUW** gevolgd door de eerste **KLEINE ZWANEN** op 30 september. De 6 **EIDEREENDEN** die op 9 oktober langs kwamen waren toch wel een heel eind uit hun normale gebied wat ook wel geldt voor de 3 **VELDUILEN** die op 15 en 19 oktober langs kwamen vliegen. De 2 **GEELGORZEN** en de **BEFLIJSTER** op 19 oktober zijn ook altijd leuke soorten om te scoren. De invasie van **KLAPEKSTERS** bleef ook Freek niet onopgemerkt. Op 20 oktober nam hij er 3 waar vanaf zijn telpost.

De **MIDDELSTE JAGER** van 29 oktober maakt zijn lijst met jagers compleet. Ook op deze dag kwam er een **GROTE STERN** langs vliegen gevolgd door een **STRANDLEEUWERIK** en een **GEELGORS** op 30 oktober.

Ook in november kwamen er vogels langs: een **GROTE PIEPER** werd waargenomen op 2 november, 4 november 3 **GROTE ZILVERREIGERS** en een **DWERGGANS**. Een **BUIDELMEES** op 5 november gevolgd door **SNEEUWGORZEN** op 7 en 9 november. De **ROODKEELDUIKER** van 12 november werd een dag later gevolgd door een **IJSGORS**. Op 18 november kwam er een **BOSUIL** langs maar Freek was net te laat waardoor hij nog steeds geen **BOSUIL** heeft gezien. De **GRUTTO** van 19 november zal toch echt wel een van de laatste zijn die de reis naar Afrika in zette... Op 20 november was het de beurt aan 8 **WILDE ZWANEN** en een **VISDIEF**. Zeker weer een mooi resultaat voor deze laatste maanden van dit jaar.

Verder werden er door de gehele regio de volgende waarnemingen gedaan. Op 25 oktober werd de Veilingweg in Avenhorn opgesierd door de aanwezigheid van een **IJSVOGEL**. Bij het gemaal Lely bij Medemblik was, net als vorig jaar, een

IJSEEND te zien. Het betrof een mannetje dat zich heel goed liet bekijken. Op internet zijn er foto's van terug te vinden op de DBA-site. Op de dag dat alle kinderen weer de deuren afliepen om snoep op te halen werd er in de Vooroever een **DWERGGANS** gezien die er nog steeds te bewonderen is. Het beest is niet geringd. Op 23 november zag Michel in zijn tuin een **HOUTSNIP** zitten en ook het **VUURGOLDHAANTJE** deed zijn tuin aan.

6 December zag ik voor mijn lokaal aan de Berkhouterweg 2 mannetjes **GROTE BONTE SPECHT** in een gevecht verwickeld. Ze joegen achter elkaar door de bomen heen. Blijkbaar was de een in het territorium van de ander terecht gekomen.

Dit waren de waarnemingen van de afgelopen drie maanden. Misschien dat de kou en de oostenwind van de afgelopen tijd nog wat mooie plaatjes en waarnemingen heeft opgeleverd, maar dat hoor ik graag voor het volgende Hoornblad.

Jan-Pieter de Krijger (NHS)

NATUURLIEFHEBBER?

Enthousiast over mooie dingen die u in de natuur ontdekt heeft en wilt u die ervaring graag met anderen delen?

Of vindt u het buiten prachtig maar zou u wel wat meer willen weten over dat landschap, zo'n plant of dier.....

**DOE DAN MEE MET DE KNNV!
DE VERENIGING VOOR VELDBIOLOGIE.**

Het is een club van actieve natuurliefhebbers.

Zo veelzijdig als de natuur, zo veel zijn de activiteiten van de KNNV!

Naast het programma van de plaatselijke/regionale afdelingen biedt de landelijke organisatie o.a.:

- het verenigingsblad *Natura* (6x per jaar)
- kampen en reizen
- allerlei werkgroepen (o.a. landschap, korstmossen)
- publikaties voor ledenprijs

Het landelijk bureau is gevestigd in Utrecht.
Daar is ook de KNNV- veldwinkel,

Oudegracht 237,
3511 NK Utrecht,
☛ 030-2314797

WILT U "HET HOORNBLAD" VAKER ONTVANGEN?

Gebruik dan onderstaande bon en wordt lid van de KNNV-afdeling Hoorn/West-Friesland. U bent dan ook automatisch lid van de landelijke KNNV. Het kost u slechts € 22,65 per jaar.

Opzegging van het lidmaatschap melden voor 1 november bij de ledenadministratie van de afdeling.

AANMELDINGSFORMULIER - S.V.P. INLEVEREN BIJ HET BESTUUR.

Ondergetekende meldt zich aan als:

- KNNV-lid (1 persoon € 22,65 per jaar)
- Gezinslid (meer dan 1 persoon op hetzelfde adres € 28,65 per jaar)

dhr./mevr.: voorletter(s) : _____ achternaam: _____
geboortejaar : _____ telefoon : _____
adres : _____
postcode + woonplaats : _____
specialiteiten of interesse: _____
naam huisgenoot : _____
geboortejaar : _____
specialiteit of interesse : _____

- Voorzitter** : M. Kleij, Lijndraaier 149, 1625 ZV Hoorn, ☎ (0229) 23 05 24
Secretaris : E.J. Baars, Yellowlaan 24, 1695 HV Blokker, ☎ (0229) 24 95 46
Nat. hist. secr. : J.P. de Krijger, Weidemolen 98, 1622 KE Hoorn, ☎ (0229) 23 97 24
Penningm. & Ledenadm. : E. de Vroome, Veenrug 37, 1687 WN Wognum, ☎ (0229) 57 10 78
Postgiro: 3553986
Leden : A.L. ter Horst, Dorpsstraat 59, 1713 HB Obdam, ☎ (0226) 45 29 90
C.J.P. Schoon, Lekerweg 37, 1608 MB Wijdenes, ☎ (0229) 50 31 40
C. van der Velden, Dukaat 29, 1628 PP Hoorn, ☎ (0229) 23 19 10
Erevoorzitter : J.A. Marbus, Dorpsstraat 10A, 1689 EV Zwaag, ☎ (0229) 23 04 19

Coördinatoren

- Plantenwerkgroep**: Willy Mantel, Schout 57, 1625 BR Hoorn, ☎ (0229) 23 05 91
Vogelwerkgroep : Ko van Gent, Berkenweide 13, 1647 BG Berkhout, ☎ (0229) 24 58 85
Vlinderwerkgroep : Henny van der Groep, Yellowlaan 24, 1695 HV Blokker,
☎ (0229) 24 95 46

DRUKWERK

PTT Post

Port betaald
Port payé
Pays-Bas

AAN:

Afz. Ledenadm. KNNV
E. de Vroome, Veenrug 37, 1687 WN Wognum, ☎ (0229) 57 10 78